

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Jana Musila a soudců Jana Filipa (soudce zpravodaje) a Jaromíra Jirsy o ústavní stížnosti obchodní korporace **INSKY spol. s r. o.**, sídlem Nový svět 100/52, Ústí nad Labem-Neštětice – Krásné Březno, zastoupené doc. JUDr. Zdeňkem Koudelkou, Ph.D., advokátem, sídlem Optátova 874/46, Brno, proti rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 28. dubna 2016 č. j. 23 Cdo 2741/2014-450, za účasti **Nejvyššího soudu**, jako účastníka řízení, a státního podniku **Česká pošta, s. p.**, sídlem Politických vězňů 909/4, Praha 1 – Nové Město, zastoupeného JUDr. Tomášem Sokolem, advokátem, sídlem Sokolská 1788/60, Praha 2 – Nové Město, jako vedlejšího účastníka řízení, takto:

I. Rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 28. dubna 2016 č. j. 23 Cdo 2741/2014-450 byla porušena ústavně zaručená základní práva stěžovatelky na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod ve spojení s čl. 96 odst. 2 Ústavy České republiky.

II. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. dubna 2016 č. j. 23 Cdo 2741/2014-450 se ruší.

Odůvodnění

I.

Skutkové okolnosti případu a obsah napadeného rozhodnutí

1. Stěžovatelka se ústavní stížností podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“) domáhá zrušení shora uvedeného soudního rozhodnutí, neboť má za to, že jí došlo k porušení zásady veřejného vyhlášení rozsudku podle čl. 96 odst. 2 Ústavy, dále jejího základního práva vlastnit majetek podle čl. 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále také „Listina“), práva na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny a práva na veřejné jednání podle čl. 38 odst. 2 Listiny, dále práva na spravedlivý proces podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále také „Úmluva“) či čl. 14 odst. 1 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech (dále také „Pakt“).

2. Z ústavní stížnosti a vyžádaného soudního spisu vedeného Městským soudem v Praze (dále jen „městský soud“) pod sp. zn. 14 Cm 41/2010 se podává, že stěžovatelka se žalobou ze dne 15. 3. 2010 domáhala vůči vedlejšímu účastníkovi řízení zaplacení částky 35 631 784 Kč s příslušenstvím z důvodu, že vedlejší účastník řízení jako objednatel jí neuhradil splatné závazky ze smlouvy o díle Sběrný přepravní uzel Ústí

nad Labem – II. etapa (dále též jen „smlouva“). Cena díla byla sjednána rámcově do 600 000 000 Kč a položkově byla specifikována v dodatcích smlouvy č. 1 až 7. Vedlejší účastník řízení uplatnil vzájemný návrh, v němž mj. uvedl, že dodatky ke smlouvě byly uzavřeny bez zadávacího řízení v rozporu se zákonem č. 40/2004 Sb., o veřejných zakázkách. Za jeho porušení mu byla Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže ze dne 12. 11. 2008 a 19. 3. 2009 udělena pokuta. Plnění poskytnutá na základě smlouvy považoval vedlejší účastník řízení za bezdůvodné obohacení.

3. Stěžovatelka na základě prvního jednání ve věci navrhla podáním, doručeným městskému soudu dne 6. 12. 2011, změnu žaloby. Uvedla, že se neztotožňuje s právním hodnocením svého nároku jako nároku z bezdůvodného obohacení, a pakliže jsou smluvní ujednání mezi ní a vedlejším účastníkem posuzována jako absolutně neplatné právní úkony, pak právním důvodem jejího nároku je náhrada škody. Byl to výlučně vedlejší účastník řízení, který svým jednáním způsobil neplatnost právních úkonů, a dopadá tak na něj v plné míře relevantní ustanovení § 268 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník.

4. Městský soud rozsudkem ze dne 1. 3. 2013 č. j. 14 Cm 41/2010-313 tuto žalobu zamítl (výrok I) a stěžovatelce uložil zaplatit soudní poplatek ve výši 776 100 Kč (výrok II). O vzájemné žalobě rozhodl ve výroku III tak, že stěžovatelce uložil povinnost zaplatit vedlejšímu účastníkovi řízení částku 7 598 338,35 Kč se zákonným úrokem z prodlení. Stěžovatelce také uložil povinnost zaplatit náklady řízení vedlejšímu účastníkovi řízení (výrok IV). Městský soud vyslovil se změnou žaloby souhlas, nicméně ji měl za učiněnou po uplynutí promlčecí doby. K uzavření posledního dodatku ke smlouvě došlo dne 5. 2. 2007, stěžovatel však uplatnil náhradu škody až změnou návrhu doručeným soudu dne 6. 12. 2011. Protože je změna návrhu skutkově zcela odlišná od původních skutkových tvrzení, a soud je vázán vymezením skutků a staví na dispoziční zásadě, nezbylo mu, než žalobu zamítnout. Vyhověl však vzájemnému návrhu, protože na základě smluvních vztahů, které se staly vzhledem k účinnosti zákona o veřejných zakázkách neplatnými, bylo mezi účastníky vzájemně poskytnuto plnění, které je třeba kvalifikovat jako bezdůvodné obohacení.

5. Vrchní soud v Praze (dále jen „vrchní soud“) usnesením ze dne 28. 1. 2014 č. j. 1 Cmo 167/2013-419 zrušil rozsudek městského soudu ve výrocích I, III a IV a v tomto rozsahu vrátil věc městskému soudu k dalšímu řízení. K žalobě stěžovatelky uvedl, že jak v původním návrhu z 15. 3. 2010, tak v podání doručeném dne 6. 12. 2011, uplatnila nárok (byť z odlišných titulů) na doplacení faktur, jejichž splatnost nastala v období od 6. 8. 2007 do 6. 12. 2007, a že tuto část nároku bez ohledu na její právní kvalifikaci uplatnila stěžovatelka před uplynutím čtyřleté promlčecí lhůty, jde-li však o zbylou část nároku, která dle jejího tvrzení, obsaženého v podání doručeném dne 6. 12. 2011, představuje ušlý zisk rovnající se součtu zadržovaných pozastávek (uvedených v tabulkách E1 až E11), bude třeba se zabývat její právní kvalifikací a znovu posoudit oprávněnost námitky promlčení vznesené vedlejším účastníkem.

6. Nejvyšší soud ústavní stížností napadeným rozsudkem k dovolání vedlejšího účastníka změnil usnesení vrchního soudu ve výroku, jímž byl zrušen rozsudek městského soudu ve výroku I a věc mu byla v tomto rozsahu vrácena k dalšímu řízení tak, že se rozsudek městského soudu ve výroku I o zamítnutí žaloby potvrzuje. Podotkl, že nároky na plnění, odvozené od smluvních ujednání, mají svůj vlastní skutkový základ odlišný od nároků na náhradu škody. Ten je založen na jiném skutkovém stavu,

odvíjejícím se od jiné skutkové podstaty než nárok na smluvní plnění, uplatněný v žalobě; vychází z jiného skutkového děje – tvrzení porušení právní povinnosti, vzniku a výše škody, příčinné souvislosti mezi vznikem škody a porušením právní povinnosti. Vyličení rozhodných skutečností v žalobě nemohlo v daném případě připouštět závěr o odpovědnosti vedlejšího účastníka řízení za škodu požadovanou ve změně žaloby. Nejde tedy o případ jiného právního posouzení téhož skutku. Městský soud vyšel ze správného právního posouzení, že počátek běhu promlčecí doby se odvíjí od okamžiku, kdy se právní úkon stal neplatný, tedy nejpozději od 5. 2. 2007, kdy byl uzavřen dodatek č. 7 ke smlouvě. Bylo-li řízení o právu stěžovatelky na náhradu škody zahájeno až dne 6. 12. 2011, a byla-li vznesena námitka promlčení, je zřejmé, že právo na náhradu škody nemůže být soudem přiznáno.

II.

Argumentace stěžovatelky

7. Stěžovatelka předně brojí proti skutečnosti, že Nejvyšší soud rozhodoval bez jednání a rozsudek nevyhlásil veřejně, byť je to kogentní ústavní povinnost zakotvená v čl. 96 odst. 2 Ústavy. Takový rozsudek nemůže mít právní důsledky.

8. Rozsudek Nejvyššího soudu byl dle stěžovatelky překvapivý, protože se v rozporu s Listinou, Úmluvou a Paktem nekonalo jednání. Kdyby Nejvyšší soud usnesení odvolacího soudu zrušil a vrátil, stěžovatelka by měla příležitost při jednání reagovat na právní závěry Nejvyššího soudu, což je obvyklý postup. Pokud však chtěl Nejvyšší soud postupovat apelačně, účastník řízení by měl mít možnost seznámit se s jeho předběžným právním názorem a dostat příležitost uplatnit svou argumentaci.

9. Stěžovatelka polemizuje také s věcným závěrem Nejvyššího soudu. Citovaná judikatura Ústavního soudu i Nejvyššího soudu podle ní potvrzuje, že pro stavení promlčení je rozhodující podání žaloby, ze kterého je zřejmé, čeho se žalobce domáhá a po kom se toho domáhá. To vše stěžovatelka splnila, změna žaloby by měla význam pro promlčení, jen kdyby se žalobce domáhal většího plnění než v původní žalobě.

10. Závěrem se stěžovatelka dovolává ochrany dobré víry a dobrých mravů ve spojení s ochranou vlastnického práva. Bylo primárně na vedlejším účastníkovi řízení, který je státním podnikem, aby věděl, zda se na danou zakázku vztahuje zákon o veřejných zakázkách či nikoliv. Stěžovatelka byla v dobré víře, že s ní vedlejší účastník řízení jedná tak, aby jí objednané dílo bylo dodáno na základě platného smluvního vztahu. Je proto proti dobrým mravům, pokud se dovolává neplatnosti právního jednání, za nějž primárně odpovídá. Porušení zákona o veřejných zakázkách bylo konstatováno Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže, který však nevedl se stěžovatelkou žádné řízení. Jeho rozhodnutí proto stěžovatelku nezavazuje.

III.

Vyjádření účastníků řízení

11. Soudce zpravodaj podle § 42 odst. 4 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), zaslal ústavní stížnost k vyjádření účastníkům řízení a vedlejšímu účastníkovi řízení.

12. Nejvyšší soud ve svém vyjádření uvedl, že postupoval v souladu s § 243d zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále též jen „o. s. ř.“), k jehož ústavnosti se vyjádřil Ústavní soud v poslední době např. v nálezu ze dne 9. 2. 2017 sp. zn. IV. ÚS 216/16 (všechna rozhodnutí Ústavního soudu jsou dostupná na <http://nalus.usoud.cz>). Princip kontradiktornosti řízení nebyl v projednávané věci narušen, neboť napadený rozsudek Nejvyššího soudu nebyl založeno na ničem, co nebylo předmětem projednávání před soudy nižších stupňů; proto nemohl být ani překvapivý. K dalším procesním námitkám Nejvyšší soud odkázal na usnesení Ústavního soudu ze dne 14. 6. 2006 sp. zn. IV. ÚS 573/05 a skutečnost, že rozhodl ve věci bez jednání podle § 243a o. s. ř. Ohledně věcných námitek zdůraznil, že nárok na plnění se opírá o jiné skutečnosti než nárok na náhradu škody. Škoda, kterou stěžovatelka požadovala, se neodvíjí od toho, co sama vůči vedlejšímu účastníkovi řízení plnila, ale od toho, jaké měly být její nároky podle smlouvy. O stejný skutek by šlo tehdy, mohl-li by soud již nárok v původní žalobě posoudit podle jiné právní kvalifikace, což v projednávané věci možné nebylo, nárok na náhradu škody odvíjela stěžovatelka od zcela jiných skutkových tvrzení.

13. Vedlejší účastník řízení ve svém rozsáhlém vyjádření uvedl, že žádný právní předpis nestanoví dovolacímu soudu povinnost, aby v případě apelačního rozhodnutí účastníky předvolal a před vynesením rozsudku je informoval o svém předběžném právním názoru. Stěžovatelka ničím nedokládá, že rozsudek Nejvyššího soudu nebyl nikdy vyhlášen. Principy odvolacího řízení (zákaz překvapivosti rozhodnutí) nelze aplikovat na řízení před Nejvyšším soudem, které je založeno na zcela jiných zásadách a zpravidla i s ohledem na hospodárnost řízení probíhá bez jednání. Stěžovatelka brojí proti překvapivému právnímu, nikoli skutkovému závěru, to ale nepředstavuje porušení stěžovatelčiných ústavně zaručených práv. Jestliže soud dospěje v rámci svého posouzení k závěru o neplatnosti smlouvy, není povinen o něm předem poučovat účastníky řízení, pokud veškerá skutková tvrzení a důkazy jsou pro učinění tohoto závěru dostatečné. Neplatnost smlouvy, resp. jejích dodatků, pro rozpor se zákonem o veřejných zakázkách je neplatností absolutní, ke které musí soud přihlížet z úřední povinnosti. Právní důvod žaloby na plnění ze smlouvy se liší od právního důvodu na náhradu škody, proto nelze považovat změnu žaloby stěžovatele za změnu, která je založena na stejném skutkovém stavu odvíjejícím se od stejného skutkového děje. Vedlejší účastník řízení závěrem nesouhlasí s podsouváním jí úmyslu postupovat v rozporu se zákonem o veřejných zakázkách stěžovatelkou a odkazuje v tomto ohledu na nalézací řízení.

14. Stěžovatelka v replice k vyjádřením, která jí byla zaslána, namítá, že judikatura Ústavního soudu se týká Nejvyššího správního soudu, a ne Nejvyššího soudu, který nezveřejňuje ani výrokovou část rozsudku na svém webu, jak činí Nejvyšší správní soud. Absence jednání není důvod pro absenci veřejného vyhlášení rozsudku, když tak stanoví Ústava. Pokud Nejvyšší soud změnil rozsudek odvolacího soudu (vrchního soudu), tak stěžovatel nemá jinou možnost nápravy s výjimkou ústavní stížnosti, měla by mu proto být dána možnost v jednání své argumenty před Nejvyšším soudem vyjavit.

III.**Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem**

15. Ústavní soud se nejprve zabýval tím, zda jsou splněny procesní předpoklady řízení o ústavní stížnosti. Dospěl k závěru, že proti napadenému soudnímu rozhodnutí byla ústavní stížnost podána včas oprávněnou stěžovatelkou, která byla účastnicí řízení, v němž bylo vydáno toto soudní rozhodnutí, a Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatelka je právně zastoupena v souladu s požadavky § 29 až 31 zákona o Ústavním soudu a ústavní stížnost je přípustná (§ 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu *a contrario*).

IV.**Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti**

16. Ústavní soud jakožto orgán ochrany ústavnosti (čl. 83 Ústavy) není součástí soustavy soudů (srov. čl. 90 a čl. 91 odst. 1 Ústavy) a nepřísluší mu právo dozoru nad rozhodovací činností obecných soudů; k takovému dozoru či kontrole je Ústavní soud oprávněn pouze za situace, kdy obecné soudy svými rozhodnutími zasahují do ústavně zaručených základních práv a svobod jednotlivce a nerespektují hodnotový základ právního řádu daný ústavním pořádkem a mezinárodními závazky České republiky. Proto Ústavní soud napadené soudní rozhodnutí přezkoumal (toliko) z pohledu porušení procesních (sub IV. A) a hmotněprávních (sub IV. B) ústavně zaručených základních práv a svobod, jak je stěžovatelkou namítáno v ústavní stížnosti, načež dospěl k závěru, že ústavní stížnost je důvodná.

IV. A**Námítka porušení veřejnosti jednání a nevyhlášení rozsudku Nejvyšším soudem**

17. Veřejnost jednání soudů, včetně veřejnosti vyhlášení rozsudků, patří k důležitým pojistkám před zneužíváním moci ze strany soudního aparátu jak ze strany účastníků řízení, tak ze strany širší veřejnosti. Transparentnost rozhodování přispívá k legitimitě soudní moci a k budování důvěry v ní [srov. náleze ze dne 30. 3. 2010 sp. zn. Pl. ÚS 2/10 (N 68/56 SbNU 761; 123/2010 Sb.); k zásadě veřejnosti jednání viz též náleze ze dne 7. 7. 1994 sp. zn. I. ÚS 2/93 (N 37/1 SbNU 267)]. Veřejnost jednání zároveň patří mezi zásadní obsahové náležitosti práva na spravedlivý proces, jež je výslovně zakotvena jak v Úmluvě, tak v Ústavě. Podle čl. 6 Úmluvy má každý právo na to, „aby jeho záležitost byla spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nezávislým a nestranným soudem zřízeným zákonem... Rozsudek musí být vyhlášen veřejně, avšak tisk a veřejnost mohou být vyloučeny buď po dobu celého nebo části procesu v zájmu mravnosti, veřejného pořádku nebo národní bezpečnosti v demokratické společnosti, nebo když to vyžadují zájmy nezletilých nebo ochrana soukromého života účastníků, anebo v rozsahu považovaném soudem za zcela nezbytný pokud by, vzhledem ke zvláštním okolnostem, veřejnost řízení mohla být na újmu zájmům spravedlnosti. Podle čl. 96 odst. 2 Ústavy je jednání před soudem ústní a veřejné; výjimky stanoví zákon. Rozsudek se vyhláší vždy veřejně. Konečně čl. 38 odst. 2 Listiny stanoví každému právo, „aby jeho věc byla projednána veřejně, bez zbytečných průtahů a v jeho přítomnosti a aby se mohl vyjádřit ke všem prováděným důkazům. Veřejnost může být vyloučena jen v případech stanovených zákonem.“

18. Zásada veřejnosti a ústnosti jednání není absolutní; jak shora uvedeno, připouští výjimky. Mezi tyto výjimky běžně spadají situace, kdy není rozhodováno meritorně pro nesplnění podmínek řízení před soudem, či situace, kdy účastníci řízení s takovým postupem projevili souhlas (viz § 115a o. s. ř., § 51 soudního řádu správního), spadají sem i vybrané typy řízení [např. řízení ve věcech volebního soudnictví, viz náleze ze dne 26. 1. 1999 sp. zn. I. ÚS 508/98 (N 13/13 SbNU 87)]. Koná-li se řízení na více stupních soudní soustavy, veřejnost a ústnost jednání je třeba zaručit alespoň na jednom stupni soudní soustavy (srov. např. rozsudek ESLP ve věci *Exel proti České republice* ze dne 5. 7. 2005, stížnost č. 48962/99). Není proto v rozporu s touto zásadou, pokud v řízení o dovolání, tedy při soudním přezkumu na třetím stupni soustavy obecných soudů, není konání veřejného ústního jednání pravidlem (viz § 243a odst. 1 o. s. ř., podle něhož „[d]ovolací soud rozhodne o dovolání zpravidla bez jednání. Považuje-li to za potřebné, nařídí k projednání dovolání jednání.“). S ohledem na povahu dovolacího řízení, jehož účelem je zejména posouzení sporných právních otázek, při němž se vychází ze skutečností zjištěných v předcházejícím řízení, tedy u soudu prvního stupně a soudu odvolacího, v jehož rámci by měli mít účastníci řízení prostor na to, aby se k posuzované věci efektivně vyjádřili, bude potřeba nařídít jednání k projednání dovolání spíše výjimečně.

19. V posuzované věci Nejvyšší soud projednal dovolání stěžovatelky bez jednání, a následně rozhodl jak shora uvedeno, když potvrdil výrok I rozsudku městského soudu. Takový postup umožňuje § 243d odst. 1 písm. b) o. s. ř., který nelze sám o sobě označit za protiústavní (viz náleze Ústavního soudu ze dne 9. 2. 2017 sp. zn. IV. ÚS 216/16). Jak z naposled uvedeného nálezu dále vyplývá, k porušení zásady kontradiktornosti řízení plynoucí z čl. 38 odst. 2 Listiny, resp. čl. 6 odst. 1 Úmluvy, by mohlo dojít, pakliže by dovolací soud dospěl k odlišnému závěru než nalézací a odvolací soud, aniž by příslušné otázky učinil předmětem kontradiktorní diskuse stran. Tak tomu však v posuzované věci nebylo.

20. Jakkoli se ve věci nekonalo jednání, za situace, kdy Nejvyšší soud potvrdil rozhodnutí městského soudu (srov. jinou situaci v nálezu Ústavního soudu ze dne 9. 2. 2017 sp. zn. IV. ÚS 216/16), před nímž měly strany příležitost vznášet vlastní argumenty a reagovat na tvrzení a důkazy protistrany, a kdy stěžovatelka rovněž dostala prostor se (písemně) vyjádřit k dovolání podanému vedlejším účastníkem řízení, není možné námitce směřující do porušení práva na kontradiktorní řízení přisvědčit. Napadený rozsudek Nejvyššího soudu nelze vůči stěžovateli považovat za překvapivý, neboť právní posouzení Nejvyššího soudu je potvrzením právního posouzení městského soudu, jež bylo stěžovateli známo a proti němuž mohla efektivně argumentovat.

21. Na rozdíl od principu garance veřejného ústního jednání nejsou v případě povinnosti veřejného vyhlášení rozsudku, tedy meritorního rozhodnutí v čl. 96 odst. 2 Ústavy, připouštěny výjimky z povinnosti veřejného vyhlášení rozsudku („Rozsudek se vyhláší vždy veřejně“). Pravidlo veřejného vyhlášení rozsudku je tedy bezvýjimečné a bezpodmínečné, nelze jej nijak omezovat [viz náleze Ústavního soudu ze dne 27. 2. 2015 sp. zn. I. ÚS 3046/14 (N 49/76 SbNU 669)].

22. Občanský soudní řád stanoví podrobná pravidla postupu při vyhlášení rozsudku v § 156 odst. 1 a 2, která se vztahují na vyhlášení rozsudků před soudy prvního stupně, stejnou formou se přistupuje k vyhlášení rozsudku též v odvolací instanci (viz

§ 211 ve spojení s § 223 o. s. ř.). Jde-li o dovolací řízení, podle obecného odkazovacího ustanovení § 243b o. s. ř. platí pro toto řízení přiměřeně ustanovení o řízení před soudem prvního stupně, není-li stanoveno jinak. Tak tomu není, a ani jinak být nemůže, neboť to je u ústavně výslovně zakotvených kautel, jako je imperativ „veřejného vyhlášení“ podle čl. 96 odst. 2 Ústavy, vyloučeno. I v tomto soudním řízení, a to za situace, kdy dovolací soud rozhoduje rozsudkem, tak platí, že zamítá-li dovolací soud dovolání proti rozsudku odvolacího soudu, nebo mění-li či zrušuje rozsudek odvolacího soudu (§ 243f odst. 4 o. s. ř.), musí svůj rozsudek vyhlásit veřejně, a to bez ohledu na skutečnost, že ve věci rozhodoval bez jednání podle § 243a o. s. ř.

23. Stěžovatelka poukázala na to, že napadený rozsudek Nejvyššího soudu nebyl veřejně vyhlášen. Ve vyžádaném soudním spise je na č. l. 448 založen protokol o vyhlášení rozsudku dovolacím soudem. Podle tohoto protokolu došlo k vyhlášení napadeného rozsudku dne 28. 4. 2016 v době od 9.00 do 9.15 hod., přičemž v něm uvádí, při vyhlášení nebyl přítomen právní zástupce stěžovatelky ani vedlejšího účastníka řízení. Stěžovatelčino tvrzení tedy nekorespondovalo s tím, co bylo zaznamenáno ve spise. Stěžovatelka však v doplnění svého podání ze dne 4. 12. 2017 namítla, že žádný z účastníků nebyl k vyhlášení rozsudku Nejvyšším soudem obeslán a že by se tak mělo stát s ohledem na čl. 96 odst. 2 Ústavy, čl. 36 odst. 1 Listiny, čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

24. Ústavní soud v tomto bodě konstatuje, že požadavku na zajištění veřejné kontroly soudní moci bylo jistou měrou učiněno zadost alespoň potud, že znění rozsudku bylo komukoli zpřístupněno na internetových stránkách Nejvyššího soudu (viz <http://www.nsoud.cz>, cit. ze dne 9. 11. 2017). Není však možné tímto způsobem veřejně vyhlášení rozsudku „nahradit“. Jednak tento způsob postrádá prvek bezprostřednosti, a často i aktuálnosti, navíc (řádné) vyhlášení rozsudku má určité právní účinky (viz např. § 154 a § 156 odst. 2 o. s. ř. a zasahuje do ústavně zaručeného procesního postavení účastníků řízení). Z těchto důvodů je třeba, aby účastníci řízení, stejně jako veřejnost, byli o vyhlášení rozsudku předem vyrozuměni právě s ohledem na procesní důsledky vyhlášení rozhodnutí, které s tím občanský soudní řád spojuje. To se v posuzované věci dle všeho nestalo. Ústavní soud však, s ohledem na existenci jiných důvodů kasace napadeného rozsudku (viz níže), nepovažoval za nutné se touto otázkou, stejně jako otázkou, zda tvrzený zásah v této konkrétní věci (vůbec) mohl vést k porušení nějakého subjektivního ústavně zaručeného základního práva či svobody stěžovatelky (pro kterou rozsudek utajen nebyl, jak by plynulo z její argumentace, naopak se proti němu mohla účinně bránit), dále zabývat, přičemž vychází z toho, že po skončení znovu otevřeného dovolacího řízení svůj rozsudek řádně (tj. postupem, jak výše uvedeno) vyhlásí.

IV. B

Námítka ústavně vadného posouzení skutkových tvrzení stěžovatelky Nejvyšším soudem

26. Jde-li o hmotněprávní řešení sporu stěžovatelky s vedlejším účastníkem řízení, Nejvyšší soud vyšel z toho, že nároky na plnění odvozené od smluvních ujednání mají svůj vlastní skutkový základ odlišný od nároků na náhradu škody, které vycházejí z jiného skutkového děje, a to z tvrzení o porušení právní povinnosti, vzniku a výše škody, a příčinné souvislosti mezi nimi. Vylíčení rozhodných skutečností v žalobě

doručené soudu prvního stupně dne 16. 3. 2010, kde byl nárok odvozován od smluvních ujednání, nemohlo připouštět závěr o odpovědnosti vedlejšího účastníka za škodu, jak bylo požadováno ve změně žaloby doručené městskému soudu dne 6. 12. 2011. V tomto podání tedy stěžovatelka uplatnila dle Nejvyššího soudu jiný (nový) nárok, přičemž hmotněprávní účinky v něm obsažené změny žaloby nastaly až k tomuto dni (§ 402 obchodního zákoníku), kterýžto okamžik je rozhodný pro posouzení otázky marného uplynutí promlčecí doby podle § 394 odst. 3 obchodního zákoníku. Vzhledem k tomu, že se právní úkon stal neplatným nejpozději dne 5. 2. 2007, a řízení bylo zahájeno až dne 6. 12. 2011, přičemž byla vedlejším účastníkem vznesena námitka promlčení, právo na náhradu škody (podle § 268 obchodního zákoníku) být přiznáno nemůže (§ 388 odst. 1 obchodního zákoníku).

27. Jak se podává ze soudního spisu, stěžovatelka se původně, tj. žalobou doručenou městskému soudu dne 16. 3. 2010, domáhala peněžitého plnění ze smlouvy o díle, resp. z jejích dodatků. Vedlejší účastník ve vyjádření k žalobě a vzájemném návrhu ze dne 24. 1. 2011 (č. l. 54 a násl. soudního spisu) namítl (absolutní) neplatnost konkrétních dodatků z důvodu, že byly uzavřeny v rozporu se zákonem č. 40/2004 Sb., o veřejných zakázkách, přičemž poukázal na rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, kterým mu byla uložena za porušení tohoto zákona peněžité pokuta. Vzhledem k tomu vyjádřil názor, že by uplatněný nárok měl být posouzen z hlediska skutkové podstaty bezdůvodného obohacení, a v této souvislosti uvedl, že uhradil stěžovatelce více, než byla obvyklá cena díla. Na to reagovala stěžovatelka přípisem ze dne 19. 4. 2011 (č. l. 74), v němž uvedla, že nesdílí názor, že dané právní úkony jsou neplatné, ale i kdyby tomu tak bylo, šlo by o nárok na náhradu škody. Dne 8. 11. 2011 se konalo u městského soudu jednání, kde stěžovatelka byla, i když to v protokolu o jednání není zaznamenáno (viz č. l. 119 a násl.), poučena o názoru soudu, že uplatněný nárok kvalifikuje jako nárok z bezdůvodného obohacení. V podání ze dne 29. 11. 2011, doručeném městskému soudu dne 6. 12. 2011 a nazvaném „úprava a doplnění skutkových tvrzení, včetně právního důvodu nároku“ (č. l. 134 a násl.), totiž stěžovatelka tuto skutečnost zmínila s poznámkou, že se s tímto právním posouzením neztotožňuje, a vyjádřila přesvědčení, že jsou-li dané právní úkony neplatné, pak právním důvodem uplatněného nároku je náhrada škody, a navrhla změnu žalobního petitu tak, že vedlejší účastník je povinen zaplatit částku 35 631 783 Kč s příslušenstvím. Soud tuto změnu svým usnesením připustil, a to na jednání dne 20. 1. 2012, načež stěžovatelku vyzval, aby doplnila svá skutková tvrzení týkající se jí uplatněného nároku z titulu náhrady škody; současně ji poučil, že věc je možné posoudit z jiného právního důvodu, a to bezdůvodného obohacení, a vyzval ji, aby v tomto ohledu doplnila svá skutková tvrzení (č. l. 218 a násl.). Stěžovatelka tak učinila v podání ze dne 6. 2. 2012, i zde ale vyjádřila přesvědčení, že nárok má povahu náhrady škody (č. l. 223 a násl.).

28. Odvolávajíc se na právní názor vrchního soudu, má stěžovatelka (nepochybně) za to, že rozhodující pro stavení běhu promlčecí doby je datum podání (původní) žaloby, neboť z ní plyne, čeho se domáhá a vůči komu tak činí, a jsou v ní uvedeny skutkové okolnosti, tedy že dané právo na zaplacení vzniklo s ohledem na stavební práce, které pro vedlejšího účastníka provedla (změna žaloby by měla význam jen, pokud by se domáhala většího plnění). V posuzované věci se klíčovou jeví otázka, k jakému okamžiku stěžovatelka uplatnila u soudu právo na náhradu škody (§ 402 obchodního zákoníku), neboť na jejím řešení obecné soudy postavily svůj závěr o promlčení daného nároku. Konkrétně šlo o to, zda, event. v jakém rozsahu podání doručené městskému soudu dne 6. 12. 2011 představuje nový návrh (změnu žaloby), anebo jen doplnění

žaloby původní, v případě kterého lze nárok považovat za uplatněný již v původní žalobě, podané k městskému soudu dne 16. 3. 2010.

29. Nejvyšší soud použil ve svém rozhodnutí pojmy „skutek“, resp. „totožnost skutku“, které občanský soudní řád nezná, používá je však teorie civilního procesu a judikatura. Obecně skutek bývá v právní teorii definován jako událost ve vnějším světě vyvolaná jednáním člověka (ve všech jeho formách). Událostí v obecném smyslu se rozumí důležitý děj ohraničený v čase; pro upřesnění možno dodat, že pro vymezení určitého děje tak, aby jej bylo možno odlišit od děje jiného, není podstatné jen věcné (viz pojem „důležitý“) a časové hledisko, ale i hledisko prostorové. Z právního hlediska lze hovořit o tzv. životní události. Jaký děj je „důležitý“ z hlediska právního, plyne z relevantní skutkové podstaty – útvaru tvořeného z (více či méně) abstraktně formulovaných, vzájemně souvisejících skutečností. Proto děj, jenž je z hlediska příslušné skutkové podstaty relevantní, se označuje jako „skutkový děj“.

30. Občanský soudní řád oproti tomu používá pojem „věc“, resp. „tataž věc“; tu pak determinuje předmět řízení a (zpravidla) jeho účastníci. O stejný předmět řízení jde, vyplývá-li tentýž nárok, vymezený žalobním petitem, ze stejných skutkových tvrzení, resp. (z již zmíněného) stejného skutku. Dlužno podotknout, že to, co je předmětem řízení (ovládaného projednací zásadou), vymezuje žaloba, jejímž předmětem pak je nejen samotný žalobní nárok, který je obsahem žalobního petitu (tzv. předmět procesního nároku), ale také jeho skutkové odůvodnění (tzv. základ procesního nároku), neboť jen takto může být žalobní nárok dostatečně specifikován. Jediná životní událost (v obecném smyslu), resp. její popis v rámci skutkových tvrzení, může obsahovat více skutků, přičemž jim odpovídající nároky mohou stát vedle sebe (např. nárok na smluvní pokutu a na náhradu škody z porušení závazku), nebo relevantní může být pouze jeden ze skutků, jsou-li ve vzájemné konkurenci (např. nárok na vrácení bezdůvodného obohacení a na náhradu škody); v těchto případech tak tedy půjde o jediný skutek, jenž vzejde z výsledku střetu právních norem, jejichž hypotézy naplňuje. O jaký případ půjde, závisí na předmětu žaloby a příslušné právní úpravě (srov. např. § 440 obchodního zákoníku), případně na ji dotvářející judikatuře (např. k otázce vztahu náhrady škody a vydání bezdůvodného obohacení). Některý prvek (okolnost) přitom může být společný pro více skutků, jako je např. jednání spočívající v porušení smluvní povinnosti, a proto zde z hlediska rozlišení jednotlivých nároků bude podstatné posouzení následků např. ke zmíněnému porušení.

31. Velký význam má tzv. totožnost skutku v trestním právu. Právní věda i praxe ji obvykle definuje tak, že musí existovat shoda mezi podstatnými skutkovými okolnostmi, tj. alespoň v jednání anebo následku, případně zčásti v jednání a zčásti v následku. Jde-li o oblast civilního procesu, zde se rovněž tento pojem běžně užívá. V napadeném rozsudku Nejvyšší soud konstatoval, že obligatorní obsahovou náležitostí žaloby je vylíčení rozhodujících skutečností („jednotlivě, tak jak jdou za sebou a jak se jedna od druhé odvíjejí“), a to tak, aby ze skutkového děje bylo možné vyvodit právní důvod žaloby. Totožnost skutku je zachována, je-li zachována alespoň totožnost jednání anebo totožnost následku. O obecné platnosti takového závěru v civilním řízení má Ústavní soud i právní teorie určité pochybnosti, spíše se lze klonit k tomu, že musí být splněna obě hlediska; ostatně i Nejvyšší soud v usnesení ze dne 31. 1. 2011 sp. zn. 20 Cdo 463/99 (Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu č. 60/2001), řešícím otázku věci rozhodnuté, konstatoval, že „tentýž předmět řízení je dán tehdy, jestliže tentýž nárok nebo stav vymezený žalobním petitem vyplývá ze stejných

skutkových tvrzení, jimiž byl uplatněn (ze stejného skutku). Podstatu skutku (skutkového děje) lze přitom spatřovat především v jednání (a to ve všech jeho jevových formách) a v následku, který jím byl způsoben; následek je pro určení skutku podstatný proto, že umožňuje z projevů vůle jednajících osob vymezit ty, které tvoří skutek. Pro posouzení, zda je dána překážka věci pravomocně rozhodnuté, není významné, jak byl soudem skutek, který byl předmětem řízení, posouzen po právní stránce.“

32. Ústavní soud nijak nezpochybňuje, že nezbytným předpokladem řádného zahájení řízení je dostatečně určité vylíčení události, kterou žalobce z hlediska právního považuje za významnou, neboť bez toho není zřejmé, o čem má být v řízení jednáno. Z hlediska souzené věci podstatnou otázkou je, s jakou mírou přesnosti (úplnosti) je žalobce povinen popsat, resp. vymezit skutek, aby dosáhl sledovaného právního účinku. Přitom je třeba vzít v úvahu, že nemusí vědět (nebo se může mýlit v tom), jaká skutková podstata je relevantní (v případně „konfliktu“ právních norem), eventuálně jaké konkrétní skutečnosti jsou z hlediska příslušné skutkové podstaty relevantní (z důvodu „konfliktu“ mezi abstraktním a konkrétním), nehledě na to, že soudem provedená kvalifikace se může v průběhu řízení v závislosti na výsledcích dokazování měnit, vyloučit nelze ani pochybení v právní kvalifikaci na straně soudu nižšího stupně, v důsledku čehož obecné soudy mohou ke „správné“ právní kvalifikaci dospět až v průběhu řízení.

33. Jinak řečeno, jednotlivé relevantní prvky (okolnosti) v rámci určité události (v obecném smyslu) by měly být v žalobě vymezeny na základě hledisek, která však v danou chvíli nemusí být žalobci známa, protože ta autoritativně stanoví soud až na konci řízení svým rozhodnutím. Z toho plyne, že není-li žalobcovou povinností skutek správně kvalifikovat po právní stránce, pak nemůže mít za povinnost – za všech okolností – vědět, jaké (všechny) skutečnosti jsou právně relevantní, a tak není možné jej (bez dalšího) „sankcionovat“ promlčením za to, že jeho původní skutková tvrzení nebyla (z hlediska příslušné skutkové podstaty) zcela úplná. Z povahy věci tak dochází k určitému „pnutí“ mezi danou povinností na straně jedné a reálnou schopností žalobce (a to, i když není právním laikem) dané povinnosti dostát na straně druhé. Z výše uvedeného je zřejmé, že nikoliv každá změna skutkových tvrzení v žalobě nebo jejich doplnění zakládá změnu skutku (v tom smyslu, že by šlo o skutek jiný, resp. „nový“), byť by se to tak, přísně vzato, jevilo.

34. Nahlíženo na tuto problematiku z hlediska ústavnosti, dochází zde ke střetu mezi principem právní jistoty, případně i hospodárnosti řízení na straně jedné, a právem na soudní ochranu ve spojení s principem *iura novit curia* (viz sub 33) na straně druhé, dle něhož musí mít každý reálnou možnost se domoci svého práva u soudu či jiného orgánu, čemuž odporuje kladení přehnaných požadavků na formální stránku procesních úkonů účastníka řízení (tzv. přepjatý formalismus). Podstatné změny ve skutkových tvrzeních žalobce mají zpravidla za následek nutnost provádění dalšího dokazování, což vede k prodlužování daného soudního řízení, a to jistě nelze považovat za žádoucí. Je zde třeba mít na zřeteli oprávněný zájem žalovaného na tom, aby v řízení nebyl z procesního hlediska vystavován neustále se měnícím tvrzením ze strany žalobce, kdy by se kvůli vzrůstajícímu časovému odstupu jeho možnosti obrany snižovaly, a aby, jde-li o rovinu hmotněprávní, ve vztahu k němu nebyl „rozměňován“ institut promlčení. Současně ale není možné připustit, aby žalobci byla na újmu neznalost práva, tedy alespoň ne ta, kterou nelze označit za „trestuhodnou“. Z těchto důvodů je při

posuzování původních skutkových tvrzení z hlediska tzv. totožnosti skutku třeba hledat spravedlivou rovnováhu. Z ní lze vyvodit určitou „odpovědnost“ žalobce za svá skutková tvrzení (co do jejich přiléhavosti a úplnosti), z povahy věci ale současně plyne, že nelze vždy vyžadovat, aby skutková tvrzení obsahovaly každou okolnost, jež je podstatná z hlediska příslušné skutkové podstaty, zvláště ne tu, u které nemohl v době podání žaloby předvídat, že bude právně relevantní.

35. Obecně lze tedy říci, že aby byla zachována tato totožnost, musí se i původní popis události v žalobě určitou měrou „překrývat“ s abstraktním popisem události v příslušné skutkové podstatě, tj. v daném popisu musí být obsažen *in concreto* alespoň některý z jejích právně relevantních prvků. Klíčovou otázkou je však míra této shody, resp. do jaké míry může žalobce změnit svá skutková tvrzení, aniž by tím došlo ke změně tzv. skutku. Jak plyne z výše uvedeného, jednoznačná kritéria, jež by poskytla „návod“ na její řešení pro každý případ prakticky neexistují. Dle názoru Ústavního soudu je třeba řešit tuto otázku s ohledem na konkrétní okolnosti daného případu (a v tom rámci s přihlédnutím ke konkrétní právní úpravě dotvářené judikaturou), obecně pak platí, že aby šlo o tentýž skutek, musí nově uváděné skutečnosti vycházet ze stejné životní události (viz výše) a alespoň co do své podstaty se shodovat s původně uváděnými, a to zejména ve vztahu k tzv. následku.

36. V posuzované věci stěžovatelka uplatnila nejprve nárok na plnění ze smlouvy o díle, v průběhu řízení však dospěl městský soud k tomu, že smlouva o díle je neplatná a že je třeba věc kvalifikovat jako bezdůvodné obohacení. Stěžovatelka v podání doručeném městskému soudu dne 6. 12. 2011 „změnila svá skutková tvrzení a v důsledku toho i výši žalované částky“. Konkrétně pak – s poukazem na § 268 obchodního zákoníku – uvedla, že vedlejší účastník porušil svou právní povinnost, když nevypsál výběrová řízení, přičemž za škodu označila to, že jí nebyly uhrazeny stavební práce a stavební dodávky, které podle ujednání realizovala, a nedošlo k uhrazení ani tzv. pozastávek, které byly vázány na dokončení a předání díla bez vad, přičemž rozsah náhrady škody vymezila tak, že výše skutečné škody je dána součtem fakturovaných částek a „ušlý zisk“ součtem neuvolněných a neproplacených pozastávek. Oproti původně žalované částce 20 109 818,09 Kč s příslušenstvím začala požadovat částku 35 631 783,95 Kč s příslušenstvím, z toho ušlý zisk měl představovat částku 16 471 965,96 Kč.

37. Obecné soudy přitom akceptují zachování tzv. totožnosti skutku, jsou-li skutková tvrzení postavena na tom, že jde o peněžitý nárok z titulu plnění ze smlouvy, ač – s ohledem na soudem seznanou neplatnost smlouvy – má jít o nárok z titulu bezdůvodného obohacení, a to i přesto, že skutečnosti (prvky) relevantní z hlediska příslušných skutkových podstat jsou poměrně odlišné, což odůvodňují tím, že posouzení platnosti smlouvy je otázkou právní [viz také rozsudek vrchního soudu ze dne 6. 6. 1996 sp. zn. 11 Cmo 30/1996 (Právní rozhledy roč. 1996, č. 11, str. 527)]. Jinak řečeno, obecné soudy žalobce nečiní odpovědného za to, když neplatnost smlouvy nerozpozná, a za podstatné považují to, aby se skutková tvrzení vázala ke stejné události (v obecném smyslu).

38. V posuzované věci stěžovatelka změnila svá skutková tvrzení mj. tak, aby reflektovaly jí uplatněný nárok z titulu náhrady škody. Nejvyšší soud však uzavřel, že tyto nároky mají od nároků na plnění odvozených od smluvních ujednání svůj vlastní odlišný skutkový základ. Zpravidla tomu tak jistě bude, a je tomu tak zřejmě zčásti i v souzené věci (viz níže), takto však paušalizovat nelze. V této souvislosti je třeba

připomenout „zdánlivou benevolenci“, s níž přistupuje judikatura obecných soudů k otázce tzv. totožnosti skutku v případě bezdůvodného obohacení, je-li uplatněn nárok na plnění ze smlouvy, která se ukáže být neplatnou. Nejvyšší soud sice argumentuje tím, že relevantními „prvky“ skutkového děje z hlediska náhrady škody jsou porušení právní povinnosti, vznik a výše škody a příčinná souvislost, nicméně také v případě bezdůvodného obohacení se tyto prvky značně liší od plnění ze smlouvy, neboť jimi jsou neplatnost smlouvy, vznik a výše obohacení na straně obohaceného (a to právě na úkor ochuzeného – žalobce) a také příčinná souvislost. Z jeho rozsudku přitom není zřejmé, v čem se obě situace zásadně liší, když stejně jako bezdůvodné obohacení bude mít i náhrada škody s ohledem na to, že jednotlivé skutkové podstaty nepovažují za relevantní zcela stejné skutečnosti, poněkud rozdílný skutkový základ.

39. Přitom v souzené věci v úvahu připadající nároky (tj. na plnění ze smlouvy, na bezdůvodné obohacení a na náhradu škody) vycházejí se stejné události (v obecném smyslu), jejíž podstata tkví v tom, že stěžovatelka provedla konkrétní práce, aniž by však obdržela protiplnění. A nelze-li stěžovatelku činit „odpovědnou“ za to, že nezjistila, že smlouva je neplatná a že proto neuplatnila skutková tvrzení relevantní z hlediska bezdůvodného obohacení, lze jí sotva vytknout, že naopak měla vědět, že neplatnost této smlouvy způsobila vedlejší účastnice (u které bylo možno očekávat znalost pravidel pro uzavření předmětné smlouvy), a včas předestřít tomu odpovídající skutková tvrzení. Z výše uvedeného přitom plyne, že stěžovatelka k dosavadním skutkovým tvrzením „přidala“ zejména tvrzení o protiprávním jednání vedlejšího účastníka, nicméně zůstalo zde jak tvrzení vztahující se k jednání vedlejšího účastníka o tom, že jí ničeho neuhradil, ač ona v jeho prospěch plnila, tak i tvrzení o následku, a to v podobě újmy, která v důsledku toho v konkrétní peněžité výši vznikla. Z toho je patrné, že ve vztahu k následku zůstala skutková tvrzení zachována a ve vztahu k jednání vedlejšího účastníka zůstala stejná alespoň zčásti, a jde-li o absenci tvrzení, že vedlejší účastník způsobil neplatnost smlouvy, nelze ji klást stěžovatelce k tíži, neboť ji mohla uplatnit až poté, co městský soud konstatoval neplatnost smlouvy o díle. Stěžovatelčin požadavek na zaplacení konkrétní částky se v zásadě (srov. ale níže) odvíjí od stejné události, kdy jí uváděné skutečnosti spolu časově, místně a věcně souvisejí, a kdy i vlastní podstata původního skutkového tvrzení zůstala nezměněna. Za této situace si lze obtížně představit, že by se soudy souběžně zabývaly žalobami, v nichž by se stěžovatelka domáhala zaplacení stejné částky v jednom případě z titulu plnění ze smlouvy (či bezdůvodného obohacení) a ve druhém z titulu náhrady škody, s možným výsledkem, že jí bude žalovaná částka přiznána dvakrát. Je zřejmé, že jde o nároky vzájemně si konkurující, z nichž obstát může jen jeden, a to v závislosti na právní kvalifikaci daného skutku.

40. Ovšem jiná situace nastala, když stěžovatelka v podání doručeném městskému soudu dne 6. 12. 2011 navrhla změnu žaloby co do výše žalované částky, a to z částky 20 109 818,09 Kč s příslušenstvím na částku 35 631 793,95 Kč, z čehož měla skutečná škoda, představující neuhrazené faktury, činit 25 109 818,09 Kč a „ušlý zisk“, rovnající se výši zadržovaných pozastávek (viz body 6.4. a 6.5. smlouvy o dílo) 16 471 965,86 Kč (od součtu posledně uvedených částek stěžovatelka odečetla pohledávky vedlejšího účastníka z titulu nezúčtovaných záloh ve výši 5 950 000 Kč). Jak přitom plyne z původní žaloby, dosavadní skutková tvrzení stěžovatelky spočívala v tom, že stěžovatelka neobdržela protiplnění za provedené dílo, které vyčíslila (jen) jako fakturovanou částku, míněno jako cenu díla sníženou o tzv. pozastávky. Z toho lze usuzovat, a to ve shodě s názorem vrchního soudu, že byt' dané „nové“ skutkové tvrzení

se váže ke stejné životní události jako tvrzení původní, jde o samostatný nárok, jenž „nekonkuruje“ nároku původnímu a který má svůj vlastní právní režim.

41. Ústavní soud plně respektuje, že posouzení otázky tzv. totožnosti skutku je záležitostí obecných soudů, nevybočuje-li dané rozhodování z ústavněprávních mezí. Ty jsou v tomto případě dány principy řádného procesu, mezi něž patří povinnost obecných soudů své závěry řádně odůvodnit a v rámci toho se vypořádat s námitkami účastníků řízení, zvláště v těch případech, kdy je třeba v jejich rámci řešit případný střet základních práv a svobod těchto účastníků řízení (či ústavně chráněných hodnot). Nejvyšší soud vyšel z toho, že nároky na plnění odvozené od smluvních ujednání mají svůj vlastní skutkový základ odlišný od nároků na náhradu škody a že vylíčení rozhodných skutečností nemohlo v daném případě připouštět závěr o odpovědnosti vedlejšího účastníka za škodu. Z odůvodnění napadeného rozhodnutí však není patrné, zda, resp. jakým způsobem Nejvyšší soud při svém rozhodování vzal v úvahu ústavněprávní aspekty věci, jak bylo výše předestřeno. V dalším řízení je tak nezbytné, aby Nejvyšší soud znovu otázku tzv. totožnosti skutku posoudil a své závěry přezkoumatelným způsobem odůvodnil.

42. Uvedla-li stěžovatelka, že vznesení námítky promlčení vedlejším účastníkem představuje výkon práva v rozporu s dobrými mravy, takto v dovolacím řízení neargumentovala, a na řešení této otázky napadený rozsudek nebyl postaven. Z tohoto důvodu se Ústavní soud touto otázkou nezabýval.

47. S ohledem na výše popsané porušení základního práva stěžovatelky na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny Ústavní soud napadené rozhodnutí Nejvyššího soudu podle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu zrušil. Takto rozhodl mimo ústního jednání bez přítomnosti účastníků, neboť od něho nebylo možné očekávat další objasnění věci (§ 44 odst. 2 zákona o Ústavním soudu).

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 27. března 2018

Jan Musil
předseda senátu